

KAMPIOEN

Zutphenaar Dolph van der Scheer was in 1929 en 1933 Nederlands kampioen hardrijden op de schaats. Ook werd hij derde op het WK van 1930 en derde op het EK in 1931.

Sneeuwruimen

Voordat de deelnemers in 1942 aan het NK allround voor mannen in Zutphen konden beginnen moest eerst de sneeuw op de ijsbaan aan de Leeuwkerklaan worden verwijderd. Dat gebeurde toen nog niet met veegmachines, maar op pure menskracht. Onder het motto 'Samen sterk' vormden vrijwilligers in een lang lint een grote veegploeg. (Foto archief ZIJV).

IJsclub schreef met vijf NK's geschiedenis

De Zutphensche Ijs Vereniging heeft in haar 131-jarig bestaan vijf NK's mogen organiseren. Bij de mannen ging daar zowel in 1942 als 1950 een rel aan vooraf.

door Peter ten Cate

Al 131 jaar oud is ze nu, de Zutphensche Ijs Vereniging. Een duik in de lange historie leert dat ZIJV - in tijden dat er nog geen comfortabel overdekte schaatshallen bestonden - halverwege de vorige eeuw hoog stond aangeschreven bij de KNSB. Liefst vijfmaal werd in de jaren '40 en '50 in Zutphen een NK verreden. Tweemaal voor mannen (1942 en 1950), twee keer voor vrouwen (1955 en 1956) en eenmaal voor militairen (1955). Voorzitter Frans Manders (51) is er heel trots op, al was hij toen nog niet geboren. „Fantastisch als je dat allemaal terugleest en die vergeelde foto's ziet. Je staat er versteld van wat voor schaatsgeschiedenis er in die jaren in Zutphen is geschre-

ZIJV in 1914 van Coenenspark naar Noordveen

- De vijver in het Coenenspark was vanaf de oprichting (10-12-1879) 35 jaar lang het domein van de Zutphensche Ijs Vereniging.
- De plas moest begin vorige eeuw wijken voor de aanleg van het Zutphense bedrijventerrein De Mars.
- Sinds 1914 zit ZIJV, een van de oudste ijsclubs in Nederland, aan de Leeuwkerklaan in de wijk Noordveen.
- Op De Grote Koppelen, een oude uiterwaarde van de Berkel, ligt voor schaatsliefhebbers één van de grootste (3,5 hectare) natuurbanen van ons land.
- In 1942, 1950, 1955 en 1956 zijn in totaal vijf NK's voor mannen, vrouwen en militairen op de Zutphense baan verreden.
- In 1979 vierde de Zutphensche Ijs Vereniging haar eeuwfeest en in 2004 het 125-jarig bestaan.
- De baan is dit winterseizoen tot nu toe nog maar één dag (zaterdag 11 december) open geweest.

ven.” Het toenmalig Dagblad voor Amersfoort noemde destijds de keuze voor Zutphen terecht. 'Zolang de heer J.B. Gosselaer Beerta, voorzitter van de Zutphensche Ijs Vereniging, en de andere officials van deze club nog in deze vriendelijke stad wonen, zal Zutphen een voortreffelijk centrum voor een dergelijk kampioenschap zijn. De hele stad liep uit om het kampioenschap tot een succes te maken; tot aan de plaatselijke gevangenen aan toe.' Opmerkelijk is dat aan beide NK's voor mannen een bijzonder verhaal kleefde. Zo werd eind januari

1942 het toernooi in Amsterdam op de tweede dag plotseling stilgelegd. Officieel omdat het ijs, volgens de bond, te slecht was. Maar de werkelijke reden was, bleek na de oorlog, dat schaatscrack Siem Heiden en ere-voorzitter G.W.A. van Laer van de schaatsbond waren getipt dat de Duitsers tijdens het toernooi een razzia wilden houden. Dat gebeurde vaker bij sportwedstrijden waar veel jonge mannen in één keer konden worden opgepakt. „In het kamp der ridders veroorzaakte deze beslissing grote teleurstelling”, tekende de krant Het Vaderland op. Want de deelnemers kenden de ware reden voor dit besluit niet.

Het NK werd echter op 7 en 8 februari 1942, met groot succes, ingehaald bij ZIJV in Zutphen. Het Haarlems Dagblad schreef er over: 'De Amsterdammer Herman Buyen is er zondag in geslaagd voor de tweede maal alle andere rijders achter zich te laten. Met flinken voorsprong werd hij opnieuw titelhouder, vóór zijn stadgenoot Jaap Havekotte en Piet Keyzer uit de Lier.' Ook het NK seizoen 1950/1951 begon met een rel. Kees Broekman werd de grote man van dit kampioenschap, dat 30 en 31 december 1950 - wederom in Zutphen - werd verreden. In de officiële sta-

Trots toont ZIJV-voorzitter Frans Manders een foto uit 1942, waarop NK-kampioen Herman Buyen de finish passeert.

foto Zutphens Persbureau

tistieken van de KNSB staat de kampioensstrijd overigens te boek als het NK van 1951. Het had namelijk maar weinig geschied of Broekman, afkomstig uit het Westland, was door een rel niet aan de start in Zutphen verschenen. Dit vanwege de grootste zonde in die tijd: de schaatscrack zou 550 gulden hebben gevraagd voor deelname aan het kampioenschap van Zuid-Holland. Dat was ten strengste verboden; de hele schaatswereld stond op zijn kop. Nadat Broekman plechtig had beloofd dat 'deze daad als onjuist moest worden beschouwd en hem dit

geen tweede maal zou overkomen' was de lucht geklaard. Broekman had niet geleden onder de commotie, bleek vanaf het eerste startschot in Zutphen. 'Dit weekend was voor hem eigenlijk slechts een formaliteit. Het enige wat hij behoeft te doen was te rijden en na de vereiste afstand af te stoppen', berichtte de krant in die tijd. Broekman zegevierde in Zutphen op alle afstanden en trad daarmee in de rij der groten uit de vaderlandse schaatsport. Gerard Maarse en Jan Charisius werden tweede en derde. Het NK allround voor vrouwen

werd in 1955 en 1956, beide keren in Zutphen, gewonnen door Rie Meyer. Nóg een hoogtepunt in de geschiedenis van ZIJV was in 1955 de organisatie van het Nederlands Kampioenschap voor Militairen. Geale Lourens, lid van ZIJV, bleek op zijn thuisbaan de rapste van allen. Het zouden de laatste NK's zijn die ruim een halve eeuw geleden op natuurijs bij ZIJV in Zutphen werden verreden.

➔ Video Kees Broekman behaalt kampioenschap in Zutphen: <http://geschiedenis.vpro.nl/artikelen/44266586/>

Snel, sneller, snelst

- Schaatser Jaap Havekotte won de tien kilometer in 1942 in Zutphen in de openlucht in een tijd van 19.03.06 minuten.
- Het legendarische duo 'Ard en Keessie' deed er decennia later rond de 15 minuten over.
- Sinds 2007 staat het wereldrecord op de 10 kilometer op naam van Sven Kramer. Hij reed het op de overdekte baan in Salt Lake City in een tijd van 12.41.69 minuten.

De huldiging van Kees Broekman, de held van het NK 1950. (Archief ZIJV)